

درس یازدهم

«نقش خردمندان»

آموختنی‌ها

- ۱ مفهوم محله
- ۲ آشنایی با خواجه نظام الملک، خواجه نصیرالدین توسی
- ۳ کاربرد واژگان مترادف
- ۴ جایگزینی کلمات مترادف به جای کلمات مشخص شده
- ۵ کاربرد کلمات مترادف همراه هم در جمله
- ۶ استفاده از علامت نگارشی درست و به جا در جملها و متن
- ۷ آشنایی با کاربرد کلمات مترادف

جعبه کلمات

کلمات مترادف

هراس انگیز: ترس آور، وحشتناک، ترسناک
 مانع شدن: منع کردن، جلوگیری کردن
 کارساز: ...
 امکانات: ...
 قتل عام: ...
 در هم فشردن: ...
 چیرگی: ...
 مهیب: ...
 مشاور: ...
 زیرکانه: هوشمندان، از روی هوش و خرد
 خاتمان سوز: ...
 ناباوری: ...

نظامیه: مدرسه‌ها یا دانشگاه‌هایی که خواجه نظام الملک بنا کرده بود.

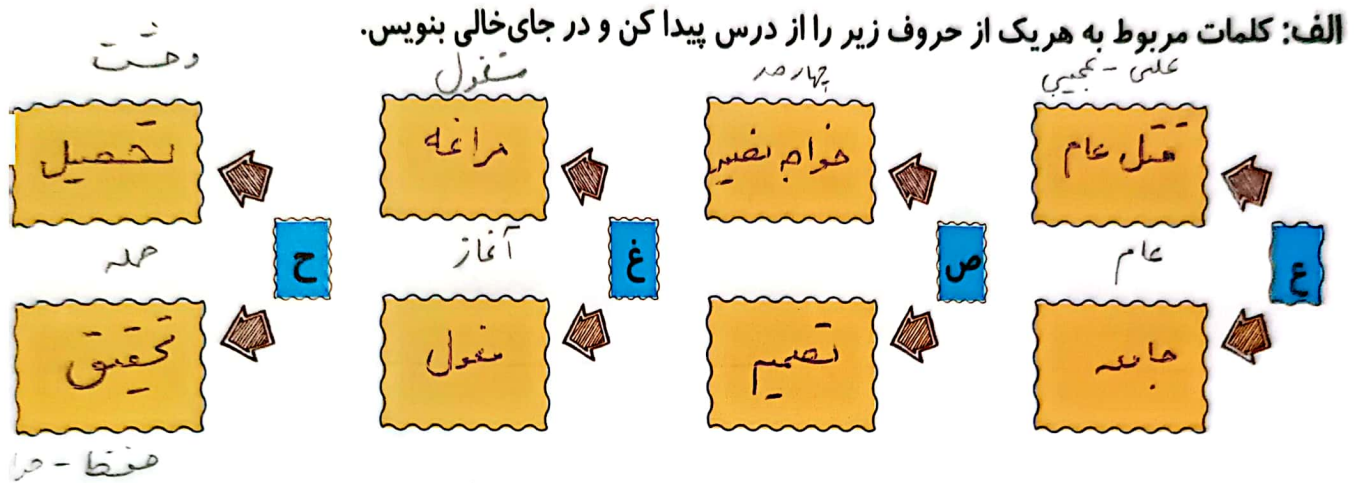
کلمات متضاد

دشوار: آسان
 ارزشمند: بی‌ارزش
 نگرانی: آرامش
 نابودی: آبادی
 سخت‌ترین: آسان‌ترین
 معروف: گمنام

کلمات هم خانواده

ذهن، اذهان، ذهینت
 مشاور، مشاوران، مشاوره
 محفوظ، حفظ، حفاظت
 وحشت، وحشتناک، وحشتناکی
 تدبیر، تدبیران، تدبیرانه
 محقق، تحقیق، تحقیقات
 مهیب، هیبت، هیبتناک
 تصمیم، تصمیمات
 شروط، شرط، شرایط
 حقی - قیون

یکی از روش‌های تقویت مهارت املا نوشتن کلمات مختلف درس‌ها بر اساس حروف مختلف الفبا است. شما برای این کار باید با کلماتی که این حرف را دارند پیدا کنید و بنویسید. این عمل به افزایش دقت و تمرکز شما در کاربرد حروف مختلف کمک می‌کند. با توجه به متن درس یازده به سؤالات پاسخ بده.

ب: حروف داده شده را به ترتیب الفبا مرتب کن و سپس یک کلمه‌ی هم‌آغاز با آن نشانه را از درس پیدا کرده و بنویس.

ح - م - ا - ق - ذ - و	
ا	
ح	
ذ	
ق	
م	
و	

ا - ب - پ - ت - ث - ج - چ - ح - خ - د - ذ - ر - ز - س - ش - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - ف - ق - ک - ل - م - ن - و - ه - ی

پ: کلمه‌های اشتباه متن زیر را پیدا کن و درست آن‌ها را بر اساس ترتیب حروف الفبا بنویس.

«یادم می‌آید که در بچه‌گی مادرم لباس‌ها را در تشت بزرگی می‌شست. او همیشه موقع برخواستن از زمین دستش را به کمرش می‌گرفت و می‌گفت: «یا علی!»»

تمرین

هر جمله را به عنوان مناسب آن وصل کن. (دو گزینه اضافی است.)

خواندن شعر به آرامی و فکر کردن درباره‌ی محتوا و آهنگ	شناختن
تأثیرگیری حرکات دست و سر و تغییر حالت چهره، هنگام خواندن شعر	دیدن
خواندن مجدد شعر، با توجه بیشتر برای درک بهتر	اندیشیدن
	نشان دادن
	گفتن

درستی ☒ و نادرستی ☒ جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: کلمه‌ی «هولناک» با کلمه‌ی «وحشتناک» هم خانواده است. ☒ با هم هم معنی و مترادف هستند

ب: چنگیز، مردم ایران را قتل عام کرد. ☒

پ: در جمله‌ی «او نیازمند هوش خواجه بود»، کلمه‌ی مشخص شده صفت است. ☒ صفت دگرگونی‌ها را کلمه‌ی قبل از خود را توصیف می‌کند

با توجه به معنی، کلمه‌ی مناسب را انتخاب کن.

الف: بچه‌ها از معلم خود تا آن‌ها را همراهی کند. (خواستند - خاستند)

ب: وقتی پا بر زمین نهادم، سوزشی حس کردم، چون به پایم فرو رفته بود. (خوار - خار)

مراحل شعر خوانی را به ترتیب نام ببر و «اولین و آخرین» مرحله را توضیح بده.

شناختن

یافتن

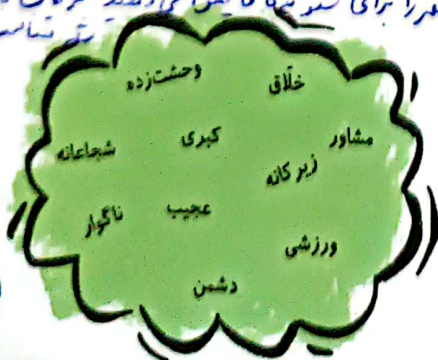
اندیشیدن

نشان دادن

خواندن

اندیشیدن: نخست شعر را با دقت و آرامی و با فکر کردن درباره‌ی محتوا و آهنگ آن، می‌خوانیم.
 نشان دادن: تأثیرگیری حرکات دست و سر و تغییر حالت چهره، هنگام خواندن شعر، می‌شود. پس پیام شعر را بهتر و شمرده منتقل کنیم. در حقیقت با این کار فضای شعر را برای شنونده فاش می‌دهیم. حرکات با آهنگ شعر مناسب را از بین کلمات داده شده پیدا کن و بنویس.

تقسیم		مردم	
حادثه‌ی		حمله‌ی	
ریاضی‌دان		حرکت	

۶ هر یک از کلمات زیر را، با یکی از واژه‌ها ترکیب کن و معنای واژه‌ی جدید را بنویس.

آلود - انگیز - وار - مند - کار

ورزش	+	کار	→	ورزشکار	کسی که ورزش می‌کند
غبار	+	آلود	→	غبار آلود	همراه با گرد و غبار
شگفت	+	انگیز	→	شگفت انگیز	آنچه باعث شگفتی شود
امید	+	وار	→	امیدوار	همراه با امید
توان	+	مند	→	توانمند	آنکه توانایی انجام کاری دارد

۷ جمله‌های به هم ریخته‌ی زیر را مرتب کن و بنویس.

الف: بتوانیم - هرگز - اگر - پیش‌بینی - حوادث - نمی‌افتیم - را - به - کنیم - وحشت

اگر بتوانیم حوادث را پیش‌بینی کنیم، هرگز به خطر نمی‌افتیم.

ب: ستاره‌ای - علم - و - درخشان - آسمان - در - خواجه - بود - فرهنگ - نظام‌الملک - ایران

خواجه نظام‌الملک ستاره‌ای درخشان در آسمان فرهنگ و علم ایران بود.

۸ برای تصویر زیر یک عنوان انتخاب کن و سپس متنی بنویس که کلمات زیر در آن به کار رفته باشد.

- پرستاره
- شگفت‌انگیز
- خدای توانا
- قدرت
- عجایب

عنوان: دانش آموز

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: چرا هلاکو خواجه نصرالدین را مشاور خود کرد؟

(۱) چون بسیار خوش اخلاق بود.

(۲) چون خود را نیازمند هوش و دانایی او می‌دانست. ✓

(۳) چون شجاع و نترس بود.

(۴) چون او را مثل فرزند خود می‌دانست.

ب: کدام گزینه نمی‌تواند با کلمه‌ی «هراس» ترکیب شود؟

(۱) ناک

(۲) انگیز

(۳) ی

(۴) مند ✓

پ: به جای کلمه‌ی مشخص شده، کدام واژه مناسب است؟

«او توانست با چیرگی بر مردم، اوضاع را به دست گیرد.»

(۱) آشفستگی

(۲) تلاش

(۳) غالباً

(۴) تسلط ✓

ت: کدام واژه مترادف کلمه‌ی «کارساز» است؟

(۱) کارگشا

(۲) دردرساز

(۳) حادثه

(۴) ارزشمند ✓

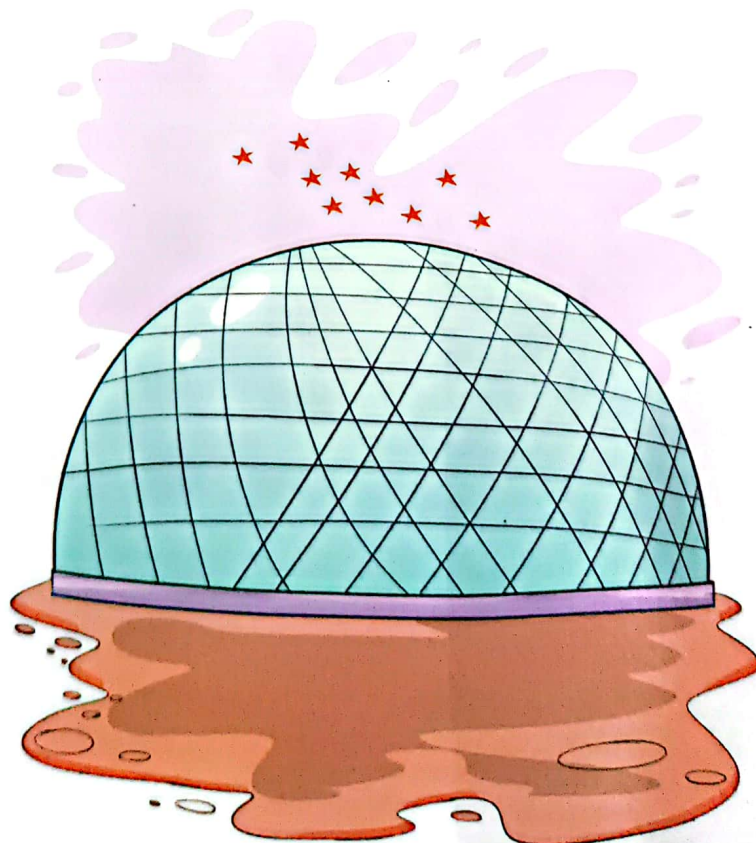
ث: در کدام گزینه کلمه‌ی دوم صفت نیست؟

(۱) آثار ارزشمند

(۲) مردم وحشت زده

(۳) جمع آوری کتاب ✓

(۴) حادثه‌ی ناگوار

متن زیر را با دقت بخوان و به سؤالات پاسخ بده.

۱۰

«یک مورچه در تابستان چقدر برای زمستان خود جمع می‌کند؟»

هر قدر که در توانش باشد. چه جالب!!

«هر قدر در توانایی ات است.»

پس یاد بگیر که هرگز:

۱. تسلیم نشوی، ۲. آینده را ببینی، ۳. مثبت بمانی، ۴. همی تلاشت را بکنی.

الف: هریک از ما برای رسیدن به هدفمان، چقدر باید تلاش کنیم؟

به اندازه توانایی خود

ب: پیام این قسمت چیست؟

تسلیم شدن - آینده را نبین - مثبت بمان - هرگز تسلیم نشو

پ: شما کدام یک از خصوصیات توانمندی که در داستان آمده را داری؟ از کجا فهمیدی؟

در نگاه دیش آمیز

ت: به نظر شما توان مورچه چقدر است؟

در نگاه دیش آمیز

